

per habend) H. 98. HALĀJ. im ÇKDR.; vgl. त्रयीमयं सूर्यम् Bhaṅ. P. 5, 20, 4. Bein. Çiva's Çiv.

त्रयीमय (von त्रयी) adj. f. ई aus den drei Veda bestehend, dieselben enthaltend, auf ihnen beruhend u. s. w.: त्रय Bhaṅ. P. 3, 13, 40. सूर्य 5, 20, 4. सैरो रथः 21, 12. भगवत् 2, 4, 19. 4, 14, 21. धेनु Mārk. P. 29, 6, 11. शार्पधर्म Bhaṅ. P. 1, 18, 45. श्रयि 2, 24.

त्रयीमुख (त्रयी + मुख) m. ein Brahman (die drei Veda im Munde führend) H. 811.

त्रयीविद् (त्रयी + विद्) adj. die Dreiheit des heiligen Wortes kennend: ऋद्धे बुध्नि मल्लं मे गोपाय । यमर्षयस्त्रयीविदा (त्रयी^० die Ausg.) विडुः । ऋचः सामानि यज्ञेषु TBr. 1, 2, 1, 26. — Vgl. त्रैविद्.

त्रयोदश (von त्रयोदशन्) 1) adj. f. ई der 15te VS. 25, 4. Çat. Br. 8, 4, 8, 9, 12, 3, 2. मास AV. 5, 6, 4. त्रिंशदङ्गं त्रयोदशं मासम् 13, 3, 8. Çat. Br. 4, 3, 1, 5. 6, 2, 2, 29. यानि पञ्चत्रिंशत्स त्रयोदशो मासः 9, 1, 1, 43. 3, 2, 18. R. 2, 77, 22. VARĀH. BRH. S. 6, 3. 42(43), 48. — b) mit 13 verbunden: शतम् 113 ÇĀṆKH. Çr. 9, 20, 11. — c) aus 13 bestehend: स्तोम VS. 9, 34. LĪTJ. 6, 7, 5. — 2) f. ई (sc. तिथि) der 15te Tag im Halbmonat M. 3, 47, 273, 274. JĀĀ. 1, 260. HARIV. 7895. VARĀH. BRH. S. 33, 20. KATHĀS. 5, 112. MĀRK. P. 21, 81.

त्रयोदशक (vom vorherg.) adj. aus 13 bestehend, n. Dreizehnzahl SHAD-GURUÇ. bei MÜLLER, SL. 233.

त्रयोदशर्धा (wie eben) adv. in 13 Theilen —, Theile Çat. Br. 10, 4, 2, 12.

त्रयोदशन् (त्रयस् + द^०) dreizehn P. 6, 3, 48. 2, 35 (nach dem Schol. त्रयो^०). Çat. 2, 2, 2, 27. 3, 6, 4, 24. 13, 3, 1, 15. ०दशभिः VS. 14, 29. M. 9, 129. ०दशात् R. 9, 34. ०दशारत्नि Çat. Br. 3, 6, 4, 24. 13, 1, 2, 2. ०दशरात्र KĀTJ. Çr. 12, 1, 5. 24, 1, 14. ०दशाह R. GORR. 2, 86, 4.

त्रयोदशम (von त्रयोदशन्) adj. der 15te Bhaṅ. P. 1, 3, 17.

त्रयोदशविध (त्रयोदशन् + विधा) adj. von 13 Arten SĀMĀKH. 32.

त्रयोदशिक (von त्रयोदशी) adj. am 13ten Tage des Halbmonates stattfindend: श्राद्ध R. GORR. 2, 86, 1.

त्रयोदशिन (von त्रयोदशन्) adj. 13 enthaltend: स नवोनो नात्र एव त्रयोदशी LĪTJ. 4, 8, 5. NĪDĀNĀ 5, 11. पर्याय LĪTJ. 6, 7, 14.

त्रयोनवति (त्रयस् + न^०) f. dreiundneunzig P. 6, 3, 49. 2, 35 (nach dem Schol. viell. त्रयो^०). — Vgl. त्रिनवति.

त्रयोविंश (von त्रयोविंशति) adj. f. ई 1) der 25te VS. 14, 23. Çat. Br. 8, 4, 2, 14. VARĀH. BRH. S. 49, 14. MBu. und R. in den Unterschrr. der Adhja. — 2) aus 23 bestehend: स्तोम LĪTJ. 6, 7, 5.

त्रयोविंशति (त्रयम् + विं^०) f. dreiundzwanzig P. 6, 3, 48. 2, 35 (nach dem Schol. viell. त्रयो^०). VS. 14, 30. Çat. Br. 13, 6, 1, 2. KĀTJ. Çr. 24, 1, 1. ०रात्र 24, 2, 12. ÇĀṆKH. Çr. 13, 16, 6. ०तद्वानाम् Bhaṅ. P. 3, 6, 2.

त्रयोविंशतिक (vom vorherg.) adj. aus 23 bestehend: गण Bhaṅ. P. 3, 6, 4.

त्रयोविंशतितम (wie eben) adj. der 25te R. 3. 4 in den Unterschrr. der Adhja.

त्रयोविंशतिर्धा (wie eben) adv. in 23 Theilen —, Theile Çat. Br. 10, 4, 2, 16.

त्रय्यारुण m. N. pr. eines Fürsten, eines Sohnes des Tridhanvan, HARIV. 716. 719. VP. 371. eines Sohnes des Urukshaja 431. N. pr. des Vjasa im 15ten Dvāpara 273. Dvīśāṅ. P. in Verz. d. Oxf. H. 80, a.

III. Theil.

त्रय्यारुणि Bhaṅ. P. 9, 21, 19. BUAN. in der Einl. zu Bhaṅ. P. 1, S. xxxvii. VP. 431, N. 22. Die richtige Form ist त्र्यारुणः; für das patron. hätte man त्रैयारुणि erwartet, aber auch त्र्यारुणि (s. d.) wäre zuzulassen; त्रय्यारुण und त्रय्यारुणि könnte als fehlerhafte Aussprache von त्रैयारुण und त्रैयारुणि aufgefasst werden (vgl. RV. PAṬ. 14, 14); in त्रय्यारुण und त्रय्यारुणि müsste man alsdann eine Steigerung des Vocals in beiden Theilen der Zusammensetzung annehmen.

1. त्रस्, त्रसति P. 3, 1, 70. VOP. 8, 67. त्रस्यति ebend. Dhārup. 26, 10. तत्रास, तत्रसुस् und त्रसुस् P. 6, 4, 124. VOP. 8, 52; अत्रासीत् und अत्रसीत्; त्रसिष्यति; ep. auch med. erzittern, beben, erschrecken vor (abl. gen. instr.): यस्य त्रसति शवसः संचति शत्रवो भिया RV. 6, 14, 4. तैर्मित्रास्त्रसनु नः AV. 5, 21, 8. सा बिभ्यती त्रसति Çat. Br. 3, 1, 2, 17. शब्दादयो ऽत्रसद्गुणम् MBh. 7, 1402. यथा सिंहस्य नदतः स्वनं श्रुत्वा मृगाः । त्रस्युः 6, 20. यस्मान्नसति क्युद्धिमा दस्यवः Bhaṅ. P. 9, 6, 33. 4, 10, 6. 3, 17, 13. त्रसति इव चेतमि तावकानो मरुद्देवे । दृष्ट्वा MBh. 6, 4859. Dhārtas. 66, 14. मा त्रसस्व MBh. 13, 2050. भयात्त्रस्यसि 3, 3080. यस्मान्नस्यति भूतानि 5, 1119. R. 5, 45, 18. RĪĀ-TAR. 6, 275. त्रस्यत् partic. 5, 141. Çiç. 8, 24. BHATT. 5, 75. (ह्यः) त्रस्यन्नेष्टो राज्ञः VARĀH. BRH. S. 43 (34), 19. यस्य राष्ट्रं प्रजाः सर्वान्त्रस्यते साध्यसाधुभिः Bhaṅ. P. 1, 17, 10. त्रसिष्यसि R. 4, 54, 18. तत्रसुः Bhaṅ. P. 6, 10, 27. तैः शब्दैरसुरास्त्रैः DEV. 9, 21. BHATT. 14, 48. मा त्रसीः 8, 119. अत्रासिषुः 9, 11. रातस्य न चात्रासीत् 15, 58. त्रस्त zit-ternd, bebend, erschrocken: ०नयन R. 1, 49, 1. ०कर्ण VARĀH. BRH. S. 93, 12. रासभ^० Bhaṅ. P. 3, 17, 12. भय^० MBh. 4, 841. विमनास्त्रस्तः 3, 1431. R. 3, 31, 11. DAÇ. 1, 35. 2, 59. RĪĀ-TAR. 5, 345. feig H. c. 93. अत्रस्त uner-schrocken RAGH. 1, 21. In der Tonkunst bezeichnet त्रस्त das schnelle Tempo SĀMĀGĪTADĀM. im ÇKDR. — caus. त्रसयति 1) in Bewegung setzen, bewegen (eine Thür?) MĀKĀH. 48, 20. — 2) erzittern machen, erschrecken, in Furcht setzen Anē. 9, 22. Dhārup. 5, 10. MBh. 1, 2489. 8368. 3, 11105. 13, 749. R. 2, 43, 3. 54, 9. 3, 1, 23. 6, 21, 19. PAṆĀT. 193, 23. Bhaṅ. P. 3, 21, 52. 4, 10, 23. त्रसयताम् imperf. med. MBu. 6, 1696. त्रसयान 2141. 2265. 7, 1442. 14, 2694. R. 2, 110, 25. त्रस्यमान MBh. 3, 8731. त्रसित 4, 840. 14, 266. Anē. 9, 24. R. 4, 1, 14. PAṆĀT. 140, 23. HIT. 38, 9. 14. 39, 3. — Aristarch hält bei τρέω die Bedeutung fliehen für die ursprüngliche und die Stellen aus Veda und Çat. Br. könnten auch für diese Bed. von त्रस् geltend gemacht werden; auf der anderen Seite aber steht die Bed. in Bewegung gerathen, erzittern auch von leblosen Dingen fest und stellt sich durch Vergleichung des Slawischen sogar als alt heraus; der Uebergang von zittern zu fliehen erscheint uns aber natürlicher als der umgekehrte.

— अयं aus Angst sich zurückziehen, fliehen: अयं स्म मत्तरसंती न भु-ञ्जुस्ता अत्रसत्रयस्पो नाद्याः RV. 10, 93, 8. तस्य तुष्टा मरुद्देवं (sic) ते मरु-द्देव्ये देवताः । अयत्रसिरे सर्वे स्वर्धमे च ददुर्मनः sich scheu zurück-ziehen MBh. 12, 2526. अयत्रस्त mit einem abl. compon. P. 2, 1, 38. त-रंगायत्रस्त Sch.

— अय, partic. अयत्रस्त erschrocken HARIV. 2520.

— उद्, partic. उद्त्रस्त dass. HARIV. 2521. RĪĀ-TAR. 5, 448. — caus. erschrecken, in Angst versetzen: विघ्ना हि बह्वो लोके बालानुत्त्रासयति ह HARIV. 3377. — Vgl. उत्त्रास.